

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.

Aтелиереle tipografiei „Astra” T. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GILBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENII
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 T. 1513

Abonamentul anual lei 300 Autorității și Societății lei 600
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 67

Anul 105

30 August

Răboj

de V. Branisce

Două scândurele și o custură, iată cele mai de seamă scule, de care s'a servit poporul nostru, pentru ca să-și însemneze daraverile zilnice. El scobește semne tainice, încrestate în lemn, în grinda casei, pe poartă sau pe răboj. Și fiecare tăietură însemna scadența unei datorii, realizarea unei acțiuni. Cu aceste mijloace primitive și-a gospodărit țăranul, în trecut, avutul. Cu aceste mijloace a ținut el seama de mersul turmelor, de tot ce avea de dat, sau de primit.

Trecătorul neinițiat nu putea să descifreze nimic din semnele răbojului, dar pentru cei ce le scobiseră ele înfățișau o socoteală limpede ca lumina zilei.

Când suna ora băjeniei — și, Doamne, prin multe a trecut neamul nostru — vatra stinsă și răbojul înfruntau nebăgate în seamă urgia, așteptând, credincioase, întoarcerea celor plecați. Apoi, prăpădul se potolea, focul se reaprindea de sub spuză și vieța își continua triumfătoare mersul.

*

Sufletul neamului nostru este un uriaș răboj. Fiecare trăire i se înscrie cu o lovitură de cuțit în inimă. Și anii din urmă nu ne-au cruțat de dureroase trăiri. Unele din ele, mai adânc decât creștătura de cuțit, s'au înfipt în trup cu intensitate de pumnal. Răbojul păstrează încrustate în sufletul neamului aceste evenimente.

*

În trecut, când venea ziua scadenței datoriilor, Românii, se prezentau la locul sorocit, aducându-și fiecare scândurica cu încreștări. O mână dibace împreună cele două dovezi. Din împreunare se vedea ce aveau ei de luat sau de dat. Și nu încăpea nici vorbă, nici supărare. Pentru că orice însemnare făcută creștase amândouă scândurelele. Semnul era unul singur, făcut dintr'o singură creștătură. Iar înscrisul era drept numai când părțile erau de față și-și recunoșteau înscrisul. Dacă nu, târgul nu avea loc și răbojul n'avea ce înscrie.

*

Porumbul este hrana zilnică a populației nevoiașe. Cine speculează porumbul, comerciant sau producător, speculează nevoile celor mulți și necăjiți.

Troițele Ardealului

de I. Bozdog

din Treiscaune

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVANIEI”

Stăpânire moldoveană în Transilvania

de N. Babole

Cele trei țări românești: Muntenia, Moldova și Transilvania, au fost nevoite, în cursul vremurilor, să ducă o viață politică separată. Totuși istoria lor s'a împletit adeseori, izbutind să pregătească calea destinului lor și să realizeze, la împlinirea vremii, aspirațiile drepte și legitime ale neamului românesc.

În Transilvania, deși subjugată secole de-a rândul, găsim o seamă de localități și ținuturi de o deosebită însemnătate istorică, mărturii ale gloriei străbune, pietre de hotar ale trecutului și năzuințelor noastre.

Granițele despărțitoare de frați au fost, de cele mai multe ori, numai formale, căci puterea voievozilor români, munteni sau moldoveni, a trecut peste ele cu ușurință, punând stăpâniri durabile în Țara Făgărașului, a Almașului, a Geoagiului, a Târnavelor; sau mai departe spre miazănoapte în Țara lui Gelu, pe Someș sau Bistrița.

Din secolul XIV-lea până în al XVII-lea au durat aceste stăpâniri, pe care numai epoca nefastă a Fanarioșilor le-a întrerupt vremelnic.

Îndeosebi pe timpul lui Ștefan cel

Universitatea din Cluj

de Dr. D. Chirculescu

Dela unirea cu Ardealul, timp de două decenii, Universitatea din Cluj a fost, cu strălucire, unul din focarele principale ale culturii românești, ale credinței strămoșești.

În urma tragicului eveniment din 1940, Universitatea clujană a trebuit să-și părăsească reședința, pentru a se așeza la Sibiu.

Ea n'a fost desrădăcinată, fiindcă rădăcinile ei pătrund adânc în sufletul românesc, pe tot întinsul pământului unde răsună graiul românesc. N'a fost desrădăcinată, căci, abia așezată în Sibiu, strălucirea luptei sale românești parcă și mai puternică s'a ivit.

Este în aceasta mărturia puterii sufletești a universitarilor clujeni, mănunchiu ales, fericit reprezentativ al puterilor unui neam sănătos și viguros, care-și păstrează toate energiile chiar în timpuri grele.

Din suferințe, Universitatea din Cluj își trage puteri înzecite.

Din popasul vremelnic, își făurește drumul de viitor care să însemne trăinicia unui trecut.

Odată cu neamul întreg.

Și se arată astfel că cultura românească și virtuțile neamului nostru pot fi vremelnic în suferință,

Dar nu înfrânte.

Citiți cel mai vechiu ziar
Gazeta Transilvaniei!

Mare și Petru Rareș „proprietățile ereditare” ale coroanei moldovene din Nordul Transilvaniei iau o deosebită întindere și se evidențiază printr'o organizare temeinică politică și religioasă.

Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, după ce învinge pe Matia Corvin la Baia, în fața pericolului turcesc se împacă cu rivalul său și exoperează dela acesta două cetăți: Ciceul pe Someș și Cetatea de Baltă pe Târnavă-Mică.

Castelul Ciceu avea sub ascultarea sa 60 de sate vecine românești. Pentru acestea zidește Ștefan cel Mare, în satul Vad, o mănăstire măreață în stil gotic, așezând în fruntea ei un vlădică, care-și întindea autoritatea episcopescă până la cetatea Unguraș, a lui Petru Rareș, de care se țineau alte 24 sate situate pe câmpia Ardealului între Bistrița și Gherla, cuprinzând și „Bistrița cu comitatul ei”, care avea peste 50 de comune românești.

Episcopii dela mănăstirea Vadului atârnavau cu totul de Moldova de unde erau trimiși și hirotoniți.

INSTANTANEE**Pungașul**

Leșisem din gara de Nord și mă îndreptam pe-un întunec de nepătruns către tramvaiul electric, când un copil de vre-o 6—7 ani se repezi să-mi ia din mână valiza ca să mi-o ducă. Deși nu era așa de grea, mă uitai cu milă la mânuțele lui subțiri de copil necăjit și nu i-am dat-o. La câțiva pași mi-o înhăță un altul. Era cu vreo doi ani mai mare ca cel dintâi. Acesta mi-o smulse din mână cu forța:

„Imi dai, conită, zece lei că mai pun și eu și mă duc la dramă”.

Am răs. Apoi aruncând mucul de țigară din gură, sculpă cât colo pe trotuar, ridică voinicește valiza pe umăr și începu:

„Știi, conită, că băiatul cela care era să vă ia valiza era un pungaș?”

„Cum să fie pungaș mă, că abia să fi avut 6—7 ani?”

„Pungaș zău, și pe mine era să mă fure acum într'o seară la cinema”.

„Nu la dramă?”

„Nu, la cinema”.

Piculi meu se închina, se vede, cu toată seriozitatea la altarul Thallei. Cine știe ce surprize aş mai fi avut dacă continuam discuția pe tema aeeasta, dar el începu să-mi povestească întâmplarea dela cinema cu „pungașul”.

Când văzu că eu nu prea sunt atentă la poveste, tăcu și rămase câțiva pași înapoi. Iși aprinse iarăși țigara. Acum eram aproape de stația tramvaiului și strecurându-mă printre trecătorii ce-și dibuiau și ei cărările prin întuneric, căutai tramvaiul din calea Dadești, apoi îmi întorsei capul spre micul meu hamal. Acesta se făcuse nevăzut cu valiză cu tot. Profitase de îmbulzeală și de lipsa mea de atenție ca să dispară. Un domn din apropiere observase pe băiat când a făcut stânga 'mprejur ia o cotitură de drum și denunțând unui sergent cazul i-am dat numai decât de urmă. Micul pungaș, cât ce s'a văzut descoperit a pus frunzele valiza jos și-o rupse la fugă.

Aș fi curioasă să știu de s'a mai dus în seara aceea la dramă. Dispoziția cred că nu i-a lipsit.

Ecat. Pitîș

Cu aripi negre

Cu aripi negre de mătășă
Atins-a moartea geamul meu
Luându-și sborul peste casă:
Ducea un prunc la Dumnezeu.

Au prins copacii să se sbată
Și 'n svonul trist al vântului
Plângea o mamă 'ndurerată,
Sărmana maică-a pruncului.

Ecat. Pitîș

Timoteiu Cipariu, gazetar

de Șt. Manculea

— Urmare —

Tot din aceeași grațioasă rezoluțiune înțelegând mai încolo, că în sensul par. 12 al legii de presă nu s'ar putea da concesiune de a se tipări în Sibiu, umilit subscrisul recere din nou grația In. Presidiu, ca să binevoiască a-i da sau a-i mijloci la locurile mai înalte acea concesiune, din cauzele următoare:

1, pentru că în Blaj materialul de tipărit, precum hârtia etc. nefiind produsul locului ci comercial, e mai scump decât la Sibiu, chiar și din cauza relei comunicațiuni ce o are Blajul pentru comerț;

2, pentru că lucrătorii dela tipografia din Blaj, nice sunt oameni pro-copsiți în arta tipografică, nice nu sunt în stare a lucra așa de ieftin, iute, corect și elegant ca cei din Sibiu;

3, pentru că poșta Blajului e numai cu un cal, care nu e în stare să ducă o sarcină așa grea și cu atâta înlesnire, ca cea dela Sibiu;

4, pentru că lipsa drumurilor regulate și apele ce se află între Blaj și între drumurile de țară, adeseori pot să împedecese expedițiunea regulată, a foii, cu nemulțumirea publicului;

5, pentru că tipografia Blajului fiind neperfectă, nu va putea să tipărească regulat și această foaie, pe lângă alte agende ale ei și pe lângă o altă foaie a Ordinariatului metropolitan, ce se pregătește a ieși tot dela 1 Ianuarie 1867.

Din care cauze atât de ponderoase subscrisului nefiindu-i cu puțință a-și tipări cel puțin la început, foaia sa în Blaj, — și dorind a mulțumi din toate puterile pe publicul său, atât cu exactitate cât și cu o formă mai cu gust și mai netedă, se roagă din nou de In. Presidiu a-i face, sau a-i mijloci ceruta concesiune, deocamdată măcar provizorie și a dispune întru acestea cele cuviincioase, spre neimpedecata lăsare a se publica în Sibiu, în cazul contrar, m'ași afla constrâns a mă lăsa de programul acestei publicări, sau a o restrânge numai la formele scrip-telor neperiodice”.

Pe la sfârșitul luni Dec. 1866, au fost înlăturate toate dificultățile și guvernul s'a arătat dispus să-i acorde lui T. Cipariu, aprobarea, de a tipări o foaie românească, închinată preocupărilor filologice și istorice. Vestea cea bună o primește întâiu dela consilierul Major, care i-a împărțit-o prin aceste rânduri:

„Cluj, 20 Dec. 1866

Reverendissime Domnule!

După multe, trântite și lovite, abia ieri s'a decis asupra cauzei Măriei Tale.

La început erau piedeci multe. Nice nu poți să-ți închipuești unde se acătau. S'a decis ca să se trimită la Cancelaria pentru exoperarea concesiunii mai înalte.

Astăzi se va expedia, așa mi-a promis K., prin urmare dacă nu ne va sta mult la Cancelarie poate să vină și de 3 ori până la 1. Ianuarie st. v.

După părerea mea, să fim îndestulați cu atâta, pentru că la început era cam rău. Acum ar fi bine dacă ai avea pe cineva la cancelarie, cui să-i scrii, ca să înțească lucrul. La cancelarie încă se va decide presidialiter.

Consilerul Moldovan ș-ar ținea de mare onoare dacă i-ai scrie, și el ar înțeți deciderea. Nu știu dacă ar fi bine ca să iasă foaia înainte de sosirea concesiunii. Eu aş zice că dacă poți să amâni edarea până după sosirea concesiunii, ca nu cumva să-ți faciă dificultăți presidiul guvernial de aici.

Pe lângă acestea și pe lângă asigurarea venerațiunii mele celei mai distinse, am onoarea a rămânea cu toată stima

al Măriei Tale

prea plecat
Dr. Major”

— Va urma —

Serbare în cadrul muncii de războiu

La Luduș jud. Turda-Cluj, în seara zilei de 15 August 1942, s'a dat o frumoasă serbare, în cadrul Muncii de Războiu, cu tineretul din localitate, sub supravegherea directorului școlii primare. Programul a cuprins: recitări, coruri, cântece populare, muzică instrumentală și apoi s'a jucat piesa Sfârșitul Pământului, comedie în trei acte, de Victor Eftimiu.

Sala frumos împodobită cu flori și tricolor, era neincăpătoare pentru publicul spectator.

Printre personalitățile mai însemnate, ce veniseră să onoreze serbarea, se mai aflau: D-l Dr. Rusu, medicul circumscripției și una din celebrele noastre cântărețe, domnișoara Geta Maier, cântăreața plaiurilor mureșene, refugiată din Târgu-Mureș — orașul poveștilor și cântecelor de baladă, de altădată.

Serbarea a luat sfârșit la orele 24 fiind încheiată cu „Hora Unirii” și câteva jocuri și învărtite ardelenesti.

Banii incasați la această serbare s'au vărsat fondului pentru ajutorarea familiilor celor ce luptă pe meleagurile răsăritene, pentru cruce și dreptatea românească.

PREDICI ÎN PUSTIU**Varianța modernizată a fa-bulei: greierul și furnica.**

Vă aduceți aminte de sigur din copilărie de povestea: Greierul cântând toată vara a uitat să-și adune provizii pentru iarnă și furnica harnică după ce se săturase să-l tot asculte pe greier cerșind i-a spus:

Ai cântat toată vara, acum rabdă și joacă, dacă n'ai ce mânca.

Iată însă cum stă povestea în realitate. Greierul nostru ajunsese la vârsta când nu-i mai stătea bine să fie singur și hoinar. Se însură, își clădise un cuib nou, și-l tapisă cu fulgi de pădărie ca să fie mai confortabil și mai cald, mai ales dacă vor veni copiii. Și fiindcă neam de neamul lor nu s'a încărcat nicicând cu crima avortului sau atâtea alte păcate de sterilitate, cunoscute numai la neamul omenesc, copiii se succedară în fiecă an. Vieța decurgea liniștită în acest cuib, căci greierul era un bărbat harnic, tată escelent, veșnic cu voia bună, cu toate că greutatea vieții sporeau mereu. Doar greieruța era des cu cearta și gălăgia de se auzea până la mușuroaiele de furnici, încât deseori furnicile își astupau urechile când țipa greieruța: „Că tu hoinărești toată ziua și noaptea dormi buștean”.

De geaba îi spunea bietul greier: „Așa mi-e meseria, trebuie să alerg, să cânt toată ziua, dar ție ce-ți pasă, nu vezi, că ai de toate?” Atâta îi trebuia greieruței: „Asta-i treabă ce faci tu? Eu stau toată ziua acasă cu copiii, eu mă chinuesc cu 100 de treburi și tu măgarule fugi din loc în loc fără niciun rost, nu-mi trebuie un astfel de bărbat — să știu, că divorțez de tine. Bietul greier și-a zis filosofic: „Orice mi-ar zice pe viitor nevasta, mai bine să tac, să nu suflu niciun cuvânt, căci aud copiii și vecinii atâta ceartă și-i mai mare rușinea”.

Când veni acasă greierul a doua zi cu piata întreagă a unei zile bine muncite: „Unde mi-ai umblat ziua întreagă? Taci? Nu răspune nimic? De sigur ești vinovat. Cine știe cu cine mi-ai stat la taifas criminalule, mizerabile”.

Tată — întrebă greierușul cel mare — de ce spune lumea că numai furnicile lucrează și de noi spune, că nu știm altceva — neam de țigani — decât să cântăm din scripcă? „Fiindcă dragul tatii, noi ne facem cuibul sub pământ, munca noastră nu se face în văzul lumii, nu ne batem pieptul cu vrednicia noastră — până când furnicile fac musuroia — de ei se împiedecă toți oamenii și toate caprele și apoi tot ele țipă în gura mare că cineva a venit și le-a dărâmat casa. Sunt și ele harnice, ce e drept, dar e mai frumos, dacă ai tu conștiința curată, că-ți faci în liniște datoria fără gălăgie și reclamă”.

Tată și copiii adormiră. Greieruța însă vorbia încă singură: „Uită-te la el. Se plimbă toată ziua și acum horcăie.— Criminalul”.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Dar la Vad nu trebuia numai un păstor cucernic, ci și un păzitor neadormit și un informator sigur al schimbărilor politice din Transilvania al domnului Moldovei, a cărui stăpânire era strâns legată de aceste schimbări politice.

Mănăstirile din Moldova fiind centre importante de cultură bisericească, copiii de nobili români, ba până și de iobagi din ținutul Transilvaniei, mergeau la mănăstiri în Moldova pentru învățatură, devenind păstori vrednici ai bisericii și poporului român.

Aceste posesiuni ardelenene ale domnilor moldoveni au avut cea mai mare întindere pe timpul vrednicului fiu al lui Ștefan cel Mare, Petru Rareș.

După victoria sa dela Feldioara asupra armatei împăratului austriac Ferdinand scrie Brașovenilor sași aceste rânduri hotărâte: „Am cucerit Ardealul cu sabia și nu-l voi da nimănui, nici unui craiu, nici craiului Ferdinand, nici altcuiva”. Petru Rareș cucerește cu această ocazie cetățile: Unguraș, Rodna,

Reteag și Bistrița, toate așezate la hotarul de Nord al Transilvaniei. Ele fură nevoite să plătească domnului 1000 de galbeni tribut anual.

Iată numai un crâmpciu din relațiile atât de strânse și de multiple dintre Moldova și Transilvania. Cimentarea acestor legături trebuia să ducă implicit la o conviețuire definitivă, închegându-se, cum era și natural, într'un singur stat.

Brașoveni! Datoria sfântă a fiecăruia este ajutorarea soldaților cu îmbrăcăminte.

Donăți haine călduroase pentru ostași echipelor speciale, care vă vor vizita la domiciliu în zilele de 29 și 30 August.

Note de pe front

de Aurel Marin

În toiul luptelor, un soldat ne-a adus masa. Printr'un șanț, în care colcaie tot felul de gănganii și muște de toate mărimile, mănjit de norciu pe față, — praf amestecat cu sudoare — s'a strecurat până la noi.

Suntem trei ofițeri. N'avem timp de așa ceva. Nu-l luăm în seamă. Stă și-și potrivește răsufierea, fără a scoate un cuvânt.

Atacul zilei s'a terminat. Așteptăm rectificarea dispozitivului și realizarea legăturilor. În sfârșit, toate gata. Mai bate artileria, pe deasupra noastră și nu prea departe, la întâmplare, dibuind poziții de artilerie amică.

Când reușim să gustăm din mâncare, rămânem uimiți: ciorbă de pui.

Uimirea crește și mai mult: după ciorbă, ostropel.

Măncăm cu poftă, neîntrebând prea mult, ca să scăpăm de grijă și să fim pregătiți pentru alte ordine care nici nu întârzie prea mult să sosească.

De unde până unde, mâncare de pui?

O aflăm abia târziu, după intrarea în Sevastopol și întâmplarea nu e lipsită de haz.

Soldatul însărcinat să ne aducă masa găsește în dimineața zilei, într'o cazemată cucerită dela Ruși și rămasă nescotocită, o găină. Pregătită pentru vreun politruc, găina destul de grasă, nu îndrăsnea să mai iasă la iveală.

Dar, numai ce a ieșit din caze-

Ziua Domnului

„Prietene, fără haină de nuntă“?

(Ev. Matei 22, 12)

Trăim vremuri biblice. Scripturile s'au împlinit, iar prorociile pare că anume au fost scrise pentru acest veac apocaliptic.

Nu trebuie să ne adâncim prea mult în vremuri, ci e de ajuns să privim peste anii din urmă. Neamuri, chiar cele ce se laudau mai mult în credință, au alungat și ucis trimișii lui Dumnezeu. Pilda, prin care ce seamănă împărăția cerurilor cu ospățul fiului de împărat, rostită în evanghelia zilei, o trăim aieva.

Prea crudă e fărâdeleaga omului! El, pe lângă refuzul de a participa la ospățul Domnului, căutând motive de nimic — că s'a cumpărat boi, sau țarină, ori s'a însurat, sau nu-și poate lăsa comerțul — s'a scaldat prea mult în sânge nevinovat și a ucis trimișii lui Dumnezeu.

Însă, împăratul cerului „s'a mâniat și trimițând oștile sale, a pierdut pe ucigașii aceia și cetatea lor a ars-o“. Mat. XXII, 7.

Focul mistuitor s'a încins departe. Se prăbușesc cetăți vechi, zidite cu trudă mare. Ard scrum ținuturi întregi; fărâna pământului e înfierbântată de dogoarea focului și a fierului, iar sângele cald se varsă din nenumărați mușchi de oameni.

„S'a mâniat Domnul și a pierdut pe ucigași“.

Cina Domnului e gata. Alți invitați sunt rugați să ia parte, chiar dintre cei ce erau la răspântii de drum, dar nebăgați în seamă. Toți au fost primiți în casa Domnului și au primit în dar haina de nuntă. Un singur lucru li se cerea: să desbrace haina lor cea pătată și ruptă și să îmbrace podoaba împărătească. Numai în această haină nouă onorau ei, chiar adunați dela răspântii de drum, solemnitatea nunții.

Împăratul sosi, dar unul nu era îmbrăcat în haina de nuntă. El poruncește atunci slugilor: „Legându-i mâinile și picioarele, luați-l și-l aruncați în întunerecul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scârșnirea dinților“.

Suntem și noi invitați la ospățul Fiului lui Dumnezeu. Haina de nuntă primită în dar nu-i din purpură împărătească, ci din nevinovăția și sfințenia dobândită prin taina sfântului botez.

Sfânta noastră biserică ne împărtășește numai decât după sfântul botez. Așa vrea să ne păstreze haina cea albă a nevinovăției. Ea este podoaba cea dintâi a noastră. Păcătoșii au pătat haina cea albă a sfântului botez. Ei nu vor fi primiți în casa Părintelui ceresc până când nu vor primi haina cea dintâi a nevinovăției: „Aduceți haina lui dintâi, și-l îmbrăcați“, poruncește în pilda fiului rătăcit.

Apropiați-vă și voi cei ce v'ați abătut din calea Domnului, apropiați-vă și schimbați haina păcatului cu veșmântul nevinovăției.

Cu ce puteți voi înlocui haina nevinovăției pierdute? Zadarnic veți coase, ca cei dintâi oameni, frunze de smochin ca să acoperiți golițiunea voastră. Niciun fel de haină, nu din frunză, ci fie chiar din fir de argint, nu are preț ca să dobândească haina de lumină a veșmântului neprihănit.

Ascultați sfatul Domnului: „Să cumperi dela Mine veșminte albe, ca să te îmbraci și să nu se vădească golițiunea rușinei tale. Spălați veșmintele voastre și le faceți albe prin sângele Mielului“.

Deslușiți și îndemnul ce se desprinde din cîrripitul pasărilor, din tremurul frunzelor fragede, din lumina ce strălucește în ochii atât de frumoși și nevinovați ai copilului, icoana cea vie a omului dintâi, căzut odinioară în păcat.

Toate acestea îți vorbesc fie despre un paradis pierdut și-ți deslușesc

Medicul NOSTRU

Hemoroizii

(Trânzii)

de Dr. Valeriu Sînghe

Prin *hemoroizi*, sau *trânji*, cum i se zice în popor, înțelegem o boală caracterizată prin niște umflături, niște tumori mici, formate prin lărgirea vena-lor dela anus (șezut)

Este o boală pe care o întâlnim cu mult mai des decât își închipue lumea profană și oricât ar părea de banală, e bine să se știe totuși, că uneori poate lua o formă serioasă, prin complicațiile destul de grave pe care le cauzează.

Hemoroizii se observă mai ales la persoanele care au depășit vârsta de 30 ani. Și cu deosebire la cei artritici. Din observațiile de până acuma rezultă că fac hemoroizi persoanele care duc o viață sedentară de birou, cei care se hrănesc prea bine și mănâncă prea mult, cei care suferă de constipație și femeile însărcinate.

Am spus mai sus că hemoroizii sunt niște tumori venoase la anus. Aceste tumori sunt de mărimi variate, până la mărimea unei alune, unui bob de fasole, sau chiar mai mari.

Hemoroizii se produc fie în urma dilatării venelor prin cauze mecanice, fie prin modificări, slăbiri ale pereților venelor. Prin taze mecanice, se observă la cei constipați, care fac eforturi la defecație, la unii bolnavi de ficat, de splină, la femeile însărcinate.

Prin slăbirea pereților venelor se observă în cazurile de flebite, (inflamația venelor).

Hemoroizii prin situația lor sunt de două feluri: *hemoroizi exteriori*, când umflăturile venoase se văd în afară, pe marginea anusului (șezutului) și *hemoroizi interni*, când nu se văd, sunt înăuntrul șezutului, în rect.

Din când în când hemoroizii se inflamează, se congestionează, dând dureri mari în regiunea șezutului care se accentuează în mers, când ședem, la călărie etc., stare care se numește *criză hemoroidară*. În timpul crizei, tumorile venoase sau varicele se umflă, devin mai dure, netede, de culoare roșie violacee. Ieșirea la scaun este extrem de dureroasă și de temut.

În 3—4 zile criza hemoroidară trece și varicele devin iarăși moi, nedureroase ca mai înainte.

Alteori inflamația fiind mai gravă, umflătura hemoroizilor este și mai mare și atunci câte o umflătură venoasă se poate rupe, lăsând să curgă sânge mai mult sau mai puțin, după mărimea umflăturii venoase. Sângele iese odată cu materiile fecale, sau numai sânge curat, când sângele este mult. În aceste cazuri se pot produce abcese (pungi de puroiu) și fistulele cutaneo-mucoase (un canal între piele și mucoasa anusului sau rectului) prin care se scurge puroiul.

La persoanele cu crize hemoroidare dese și cu pierdere de sânge în cantități considerabile cu timpul se produce o anemie alarmantă.

Uneori după mai multe crize he-

moroidare la hemoroizii externi, umflăturile venoase se transformă în niște nodozități sub pielea anusului, scleroase, care nu sângerează niciodată.

La anumite persoane, de regulă constipate, se observă o scurgere, independent de defecație (ieșirea la scaun), la început mucoasă, apoi muco-purulentă amestecată cu sânge. Aceștia se numesc *hemoroizi albi*, datoriti unui catar cronic al rectului.

În cazurile când tratamentele de mai sus nu dau rezultate și hemoroizii iau un aspect din ce în ce mai grav, se vor extirpa pe cale chirurgicală.

De câțiva ani încoace se fac așa numitele injecții sclerozante, pentru a scleroza tumorile hemoroidare. Rezultatele însă în cea mai mare parte a cazurilor sunt îndoielnice.

Bolnavii de hemoroizi și cei predispuși să aibă hemoroizi vor respecta o igienă generală și alimentară specială. Vor evita viața sedentară, făcând cât mai multe plimbări. Vor evita alimentele constipante (ouă, orez, ciocolată etc.), vor uza cât mai mult de fructe crude, compoturi, prune, struguri, ape minerale laxative (Slănic, Karlsbad).

Băile sub orice formă, băi obișnuite, dușuri, sunt foarte recomandabile.

Tratament: În timpul crizei hemoroidare pentru calmarea durerilor se recomandă băi calde de șezut, clisme rectale cu apă caldă 50°, supozitoare cu opiaee (opiu, stovaină, morfină), belladonă, cocaină. În caz de sângerări se pun în supozitoare și substanțe vasoconstrictoare cum e adrenalina etc., sau astringente cum e taninul. În farmacii se găsește supozitoare și pomezii anti-hemoroidare sub formă de specialități. Tot în timpul crizei bolnavul va păstra un regim lacto-vegetarian.

De obicei în timpul crizei hemoroidare și la unii și între crize, bolnavii nu au poftă de mâncare, se simt balonați, au limba încârcată, ceea ce arată că întreg tubul digestiv suferă. La unele persoane hemoroizii provoacă mâncărime mai mult sau mai puțin rebelă la șezut.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AGRICOLE

Concursul construirii platformelor de bălegar

Până ca lumea să ajungă să pricteapă legătura dintre sămânță, recoltă și pământ a trebuit să treacă mai multe mii de ani. La început agricultura se făcea în ținuturile inundabile ale marilor fluvii, unde din cauza primenirii materiilor nutritive prin nămolul aruncat în fiecare an se obțineau recolte îndestulătoare și constante.

Odată cu înmulțirea omenirii, aceste locuri au devenit insuficiente, a trebuit ca să se ia noi terenuri în cultură, agricultura extinzându-se în terenurile de țină sau în locul pădurilor.

Noile terenuri luate pentru agricultură deveneau din ce în ce mai nepotrivite. Cu fiecare recoltă ridicată, slăbea puterea lor de producție.

calea de-a te învrednici să fii părtaş cinei și bucuriei Domnului.

Nu fi nepăsător și nu-mi mai spune: „Nu este cel ce face binele, nu este până la unu!“. Nu te rezima pe mulțimea, care face la fel! Domnul nu se teme de ea, ci o osândește.

Păzește căile Domnului și intră în numărul cel mic al aleșilor Săi. Ei nu sunt prețuiți și nici cunoscuți de oameni, dar „numele lor este scris în ceruri“.

Nu întârzia, pentru că vei fi și tu întrebât: „Prietene, cum ai intrat aici, neavând haină de nuntă“?

Atunci, nici tu nu vei da răspuns, ci vei tăcea. Nu te vei bucura la cina Domnului, ci vei fi osândit.

Pr. Ioan Scurtu

Ce trebuia făcut, pentru ca omenirea să nu suferă de foame?

Luându-se în cercetare cauzele care produceau slăbirea pământului, s'a ajuns la descoperirea că culturile agricole pentru ca să se desvolte și să producă, în afară de apă și aer au nevoie de trei elemente principale: azot, fosfor și potasiu.

Plantele iau aceste elemente din pământ sub formă de substanțe minerale.

În fața acestei descoperiri, pesimiștii care predicau o împiedecare a înmulțirii omului de frica foametei — au trebuit să ceteze. Productivitatea pământului putea să fie păstrată și chiar sporită prin adăugiera elementelor nutritive necesare.

În locul celor care pretindeau pentru desvoltarea agriculturii pământ tot mai mult, a venit știința care ne-a învățat cum să facem din terenuri slabe terenuri cu producție mare.

Cunoștințele pentru menținerea fertilității pământului prin aplicarea substanțelor nutritive (îngrășămintele) s'au desvoltat și ele treptat cu creșterea numerică a popoarelor care erau amenințate în spațiul în care erau rânduite să trăiască, să nu mai poată să fie hrănite.

La fel s'a întâmplat și în țara noastră.

Câtă vreme eram un popor mic în actualele hotare, nimeni nu-și bătea capul cu ridicarea producției agricole.

Treptat cu înmulțirea populației a trebuit să se pună și la noi problema sporirii producției la unitatea de suprafață, mai întâi în regiunile mai populate iar astăzi pe întreg cuprinsul

țării, pentru a se asigura hrana necesară tuturor cetățenilor și pentru a avea și un surplus pentru export.

Această necesitate se impune și mai mult astăzi pentru noi, ca popor european, deoarece granițele continentului nostru fiind închise din cauza războiului — avem datoria să ajutăm cu munca noastră la alimentarea popoarelor cu care ducem luptă comună împotriva celui mai mare inamic.

Iată de ce se cere să producem cât mai mult.

Întrebuintarea îngrășămintelor chimice și naturale fiind primul mijloc pentru ridicarea producției agricole, Ministerul Agriculturii a pornit o acțiune pentru pregătirea celui mai prețios îngrășământ: *bălegarul*.

Sunt multe regiunile din țară unde această bogăție este nesocotită, unde bălegarul în loc să se strângă în platforme, pentru a se coace, se aruncă la marginea satului unde i se dă foc. Deasemeni sunt multe gospodării unde bălegarul este împrăștiat în toată curtea sau în cel mai bun caz se adună într'o grămadă fără nicio formă, unde bălegarul se lasă fără nicio pregătire. În aceste condițiuni bălegarul pierde foarte mult din însușirile sale nutritive și chiar dacă se cară la câmp, terenul nu folosește prea mult.

Împotriva acestei practici greșite se urmărește a se duce lupta, cu scopul de a se învăța plugarii să pregătească bălegarul în platforme de gunoiu, anume construite.

Iată care este rostul concursului platformelor de gunoiu.

Acest concurs se organizează în câte 3 comune din fiecare ocol agricol, unde se vor putea înscrie toți plugarii dornici să construiască platforme sau să și le îmbunătățească pe cele existente.

Celor ce se vor distinge la această întrecere li se vor da importante premii în bani, diplome și plachete.

Nădăjduim că plugarii noștri vor profita de împrejurarea ce li se oferă și se vor sili să câștige mai multe premii.

Amănunte asupra acestui concurs se pot lua dela Cameră și Ocoalele Agricole.

Ion Hogeș, Ing. Agron.

Scrisori către și dela Gh. Barițiu Țara și cetatea lui Gilov voevod

de Candid C. Mușlea

de A. A. Mureșlan

În scrisoarea sa din 17 Dec. 1869 Alexandru comunică fratelui său plăcută știre că a fost trecut ca preot în Petridul-de-Mijloc, dar numai în primăvară își va ocupa postul.

În alta, din 2 Nov. 1871, se scuză că n'a putut lua parte la cununia fiicei lui Gheorghe, Aurelia, cu Alexandru Claudiu Vlad, la 8 Oct., pe de o parte din cauza depărtării mari, pe de altă parte pentru că tot atunci și-a măritat și el pe cea din urmă fiică, Virginia, cu Ioan Sârbu, „absolut teolog de Viena“.

De aici încolo, mai ales după moartea tatălui lor, corespondența între cei doi frați tratează mai mult chestii de împărțeață, de arendare și vânzare a părții de moșie ce i se cuvenise lui Gheorghe, și alte neplăceri familiare de tot felul.

Intr'o scrisoare, din ziua Sf. Dumitru 1873, îi scrie între altele: „Mulțămită, mare mulțămită pentru cărțile care ai binevoit a dăruia ramurilor mele familiare. În adevăr cărți mai bune, mai bine acomodate pentru cultura inimii, cu deosebire a tineretului, în limba noastră maternă nu s'au mai putut vedea; se află în ele multe pasaje ce storc lacrimi din ochii cetitorului.“

Acea interesantă disertațiune istorică, care fu ținută de către D-Ta în Societatea Academică în București, am dori să o putem ceti în Foaia Asociațiunii „Transilvania“.

În alta, datată 22 Dec. 1873, se scuză din nou că nu i-a putut vinde mai bine fânul la Turda. „Nu s'a mai pomeni — scrie el — atâtă îmbulzeală de nutreț ca cum se întâmplă astădată. Vezi chiar și pe la Perceptorat șireag de cară încărcate cu fân, execvate*) bieților oameni sârmani, ba înlăuntrul cancelariei vezi îndăcsire de saci cu bucate, cum și mai multe alte obiecte ce se vând cu un preț de pradă, căci mamelucilor, stăpânilor zilei, așa le vine la socoteală ca pentru susținerea lor la cărmă să miște chiar și Acheronta“.

La 15 Mai 1875, scuzându-se că n'a răspuns la timp, scrie: „Ci nepunctualitatea în timpurile de acum își are a sa origine și al său eflux din diabolica comandă a regimului maghiar, care stoarce și „secțiunea“ (?) până la os, excitând generala nemulțumire, după cum aceasta putem a o observa pe la sate ca și pe la orașe. Și în jurstările de față cum să nu devină conșternat bietul om sărac, când acum jandarmii, nu știu din porunceală, sau numai din capul lor, prezentându-se ca executori de contribuțiune, absentând familia dela casă, frâng lăcata de pe uși și de pe lăzi și culeg din casa omului ce și cât vreau. Asemenea devastări se săvârșesc astăzi aicia în Petridul acesta“.

Tot acolo dă expresie și indignării sale contra celor dela „Orientul Latin, pe care noi de un timp încoace l-am părăsit a-l mai purta și ceti. Această Gazetă a dat a fi atât de ne-

*) Sechestrate.

mată și artileria inamică a început să bată chiar acolo.

Soldatul Popescu V. s'a culcat cu găina în brațe. S'a ridicat, după ce a explodat primul proiectil și a fugit înainte, dar a auzit venind alt proiectil. Încă o culcare, găina dă să fugă dar e târâtă de o aripă.

Și tot astfel, a trecut barajul, scăpând găina dar prinzând-o când de un picior, când de coadă, când de aripă.

Ieșit din zona periculoasă, într'o groapă, făcând sobă dintr'o cutie de tablă, inimosul soldat a pregătit faimoasa mâncare.

Nu va fi fost ea ca la restaurant, dar a făcut Anonimi.

Cu un soldat mai fricos, bunăta-tea de ostropel ar fi încăput în gura vreunui căpcaun de politruc.

Sevastopol, 2 Iulie 1942.

Citiți

„Gazeta Transilvanie“

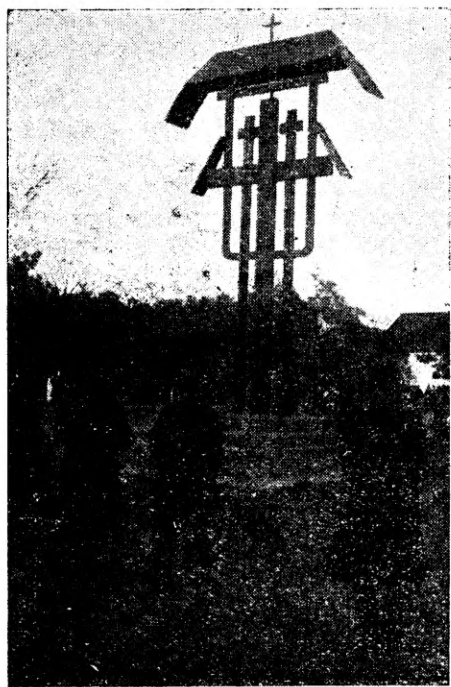
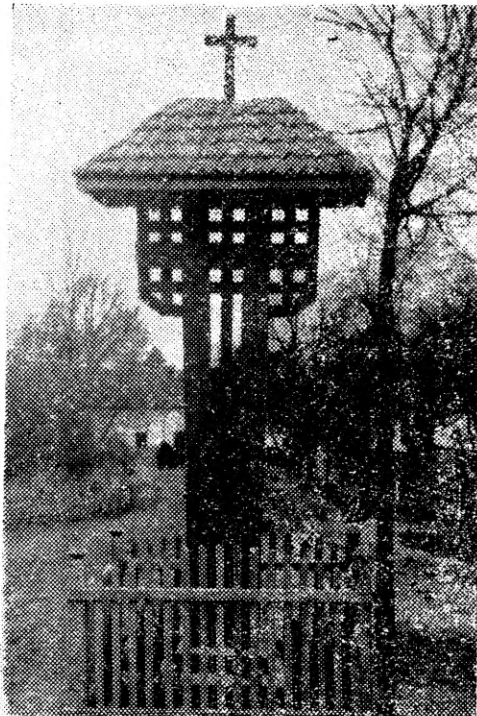
moderată, încât cum cetirăm mai adunăzile în vreo câțiva numeri ai săi, a pornit a insulta pe toți binemeriții bărbați pentru existență și pentru Națiune, iar cu deosebire D. Voastre vă face împunsături personale, face critică de sus până jos, fără a proba cu argumente sănătoase care direcțiune era să fie mai bună, mai mântuitoare sub absolutism și sub deochism, când vedem că și până astăzi merg lucrurile cu per sic vollo. D-lui (Dumnealui?) Orientul, întrebunțează lopata, iar nu judecata. Mă mir de paciența atacaților, cum de suferă în tăcere astfel de insulte, astfel de iluziuni (?), sau poate lasă Orient ca să-l blameze opiniunea publică; ei, dar pe opiniunea publică ar fi bine a o mai oțeli cevași“.

Altădată (în scrisoarea din 25 Martie 1875), când Gheorghe îl întrebase ce știe despre incendierea mănăstirii Petridului, el îi scrie: „Eu îmi aduc aminte din copilăria mea cumcă familia Lendvaiană își disputa și își încerca drept de posesiune la frumosul și estinsul teritoriu al mănăstirii, dar intervenind Blajul cu a sa autoritate Bobiană, a fost silită a se retrage dela procedură, iar în anii de criză și-a împlinit vinedicta, sperând a putea deja ocupa teritoriul așa numai brevi manu. Apoi nu mă mir că tăciunarul se zice a fi fost Ungur din Mischiu, când știm cumcă înainte de 1848 Mischiienii au purtat proces contra Petridenilor cu scop să poată câștiga, va să zică: să poată trage una paralelă începând dela Cheia Turzii peste jumătate teritoriul mănăstirii până la Curmături, pe unde țipam noi către Varfalău când mergeam la Blaj.“

— Va urma. —

Troițele Ardealului

— Continuare din pag. 1-a —

Nu există în istoriografia lumii un caz asemănător cu cel al așanumitului Anonymus, autorul încă neidentificat, de pe la sfârșitul veacului al 12-lea, a celei mai vechi cronici păstrate a Ungariei. Ridicată în slavă de unii din cei mai de seamă istorici unguri, considerat ca având „cea mai mare erudiție bisericească și laică între toți istoricii vechi ai Ungariei“ (Marczali), creator al „unei opere savante care domină epoca lui“ (Höman), cinstit cu o statuie măreață pe una din cele mai frumoase piețe ale Budapestei, el este totuși bănuț de „anacronism“, „ignorantă“ și „fals“ (școala Hunfalvy-Réthy), însă, aproape numai în ce privește datele sale relative la Transilvania și la Români.

Cum să le și convină incorigibililor noștri vecini delă apus existența în Transilvania, pe timpul descălăcării lui Arpad, a unei organizații de stat independente românești sub conducerea unui viteaz „duce“ (dux) și „domn“ (dominus), a unui veritabil voevod de față cu reședința în „cetatea așezată lângă râul Someș“ (castrum iuxta fluvium Zomus positum), care cade lupțând în fruntea oștirii sale compuse din „Români și Schei“ (Blasii et Sclavi) locuitorii ținutului care începe dela Meșes sau poarta meseșană (porta mezesina) și până la hotarele Pecenegilor (Picenati), din partea cărora „aveau mult de suferit“?

Anonymul, care este, după Constantin Porfirogenitul, singurul cronicar care ne-a transmis numele lui Arpad și a căpeteniilor lui turco-cabare, care au invadat, la sfârșitul veacului al 9-lea, regiunile Moraviei, Pannoniei și Daciei, ne indică și numele „ducelui“ Românilor din țara de „dincolo de păduri“ (terra ultrasilvana), pe care-l scrie: Gelou, Geleou, și la un loc — de sigur prin greșeala copistului — Gelu.

Este un fapt curios că acest prim nume de voevod român din evul de mijloc nu a fost încă nici până astăzi bine studiat și interpretat. Căci după analiza minuțioasă a ortografiei întrebunțată de Anonym pentru celelalte nume istorice și geografice, — și sunt foarte multe numele domnului românesc al Transilvaniei de Nord nu poate fi citit altfel decât: Gelov, sau după fonetica românească Gilov.

Întrebunțând, după sistemul ortografic mediolatîn, întotdeauna litera u pentru litera v, Anonymul scrie consecvent: Moroua pentru Morova (Morava), Zoua pentru râul Sava, Droua pentru râul Drava, Hunguar pentru cetatea Hungvar, Nougrad pentru Novigrad, Buldua, pentru râul Boldva, Botua pentru mlaștina Botva, Buduuar pentru Buduvar, Colgoucy pentru cetatea cu nume slav Golgovcze (ung. Galgócz), etc. etc.

Dar mai este un nume geografic care hotărăște definitiv în favorul interpretării noastre și acesta este Castrum Ulcou, din ținutul croat de dincolo de Sava, care nu este alta decât transcrierea slavului Vlcov (Vălcov), cetățuia cunoscută în vechile documente sub numirea prescurtată maghiară de Valkó.

Citirea Gelu a fost influențată în primul rând de fonetica limbii maghiare care a lăpădat pe v-ul dela sfârșitul tuturor numirilor terminate în ov, păstrat însă, în parte, de Români până în ziua de astăzi, precum este și cazul Brașovului și al Râșnovului, ale căror corespondente maghiare sunt bine cunoscute. Ea a mai fost influențată și de existența, chiar în regiunea indicată de Anonym a Someșului, a vechii cetăți și așezări sătești cu numele Gilău, căreia Ungurii îi zic Gyalu. Această numire ungurească n'are însă, după toate probabilitățile filologice, nicio legătură cu Gelovul Anonymului, căci ea nu este alta, decât imitarea ungurească a numelui românesc Dealu, ceea ce ne face să presupunem existența unei numiri străvechi de Dealul lui Gilov.

Fapt incontestabil este că regiunea „castrului de lângă Someș“ al lui Gilov coincide cu regiunea de astăzi a Gilăului, întrucât riulețul Căpuș (Căpus), unde Anonymul ne spune că voevodul

Românilor fu ajuns în refugiul său și omorât de Ungurii lui Tuhutum, se varsă în Someș tocmai în apropierea acestei localități, în care se găsesc și rămășițele unui vechiu castel fortificat care a avut o oarecare însemnătate în istoria Transilvaniei.

Presupusa reședință a lui Gelu-Gilov voevod se găsește însă, chiar după părerea unor cercetători maghiari mai vechi, în munții situați la Sud-Vest de Gilău, pe un deal acoperit de pădure, unde scriitorul acestor rânduri a văzut cu ochii săi urmele puternicelor ziduri de temelie ale cetății, ziduri care se păstrează, aproape în întreagă circumferența lor.

Istoricul Ladislau Kővári scrie în lucrarea sa „Antichitățile Transilvaniei“ (Erdély régiségei), publicată la Pesta în 1852, în legătură cu descrierea castelului Gilău, despre cetatea lui „Gelu“ între altele: „După mine această cetate nu era în Gilău pe locul actualului castel, ci între munți, unde există și astăzi o ruină... Această a doua cetate se afla la o depărtare de o jumătate de ceas de Gilău, spre Someșul Rece. Urmele șanțului și a meterezelor ei, rămășițele solide ale zidurilor vechi, poziția, materialul, toate ne indică că această cetate a putut fi a lui Gelu“.

Unii istorici maghiari obiectivi din ultimul timp ne mai putând nega, cel puțin în linii generale, veracitatea cronicei Anonymului și în ce privește Transilvania, caută explicația ei în imigrarea mai veche „din peninsula Balcanică“ a Românilor, al cărei început îl pun cam cu un secol înaintea descălăcării lui Arpad, admitând însă existența mai veche și în această regiune a substratului rustic fino-ugro-avar, care ar fi format temelia poporului maghiar, rezultat din amestecul acestora cu triburile năvălitorilor lui Arpad, aparținând semințiilor turco-cabare. „Știința serioasă de astăzi, scrie d-l Ludovic Kiss, nu stă nici în această chestiune (a Românilor) în contrazicere diametrală cu informațiile Anonymului, care ne descrie ocuparea provinciei lui Gelu (Gyeló), de către conducătorul de oaste (vezér) maghiar Tuhutum“. (cf. Marjalaki Kiss Lajos, Anonymus és a magyar-ság eredete, Miskolc 1929, pg. 22).

Maghiarii care au ajuns atunci în expedițiile lor până în Franța și Pirenei, până în țările germane, în Italia și Constantinopol n'au putut să-și păstreze stăpânirea asupra Transilvaniei, căci și Anonymul ne spune că primul rege al Ungariei, Ștefan a trebuit să o recucerească dela principele, după părerea noastră peceneg, Gyla, care-și avea reședința la Bălgard (Alba Iulia). Cine era atunci stăpânul Nordului Transilvaniei nu ne spune, dar știm astăzi precis că țara Făgărașului, țara Hațegului și Banatul n'au fost supuse definitiv stăpânirii regilor Ungariei, decât pe la sfârșitul veacului al 12-lea, pe când Anonymul își scria istoria sa.

Anonymul ne spune clar că Gilov nu avea în patria sa decât supuși „români și slavi (schei)“, numind a doua oară pe Români cu cuvântul Blasii, ca și pe Italieni (Blasii-Vlasii-Olasz). Scheii slavi au trebuit să fie foarte puțini, căci urma lor dispăre în curând. Nu înțelegem deci pe ce-și întemeiază părerea sa d-l Kiss, când susține că între „supușii rustici purtători ai jugului voevodului român Gelu“ (Gyeló erdélyi oláh vezér igáját hordo pornép) ar fi fost și Ugro-Avari, dela care Români ar fi luat o mulțime de numiri geografice, mai ales de râuri.

Țara lui Gilov și întreg Nordul Transilvaniei au fost și au rămas și mai târziu în majoritatea lor covârșitoare românești și vor rămânea în vecii vecilor.

Armata plugarilor nu trebuie să fie mai prejos decât armata, de pe front.

Plugari! voi dați pe ogoare bătălia producției agricole, așa cum ostașii pe front dau bătălia apărării țării.

De prefufindenii

Suedezii cresc

Din listele de recrutare întocmite în Suedia s'a putut constata că în ultimii 50 de ani Suedezii au crescut în medie cu 5 cm. În 1891 înălțimea recruților era în mijlociu 1,696 m., pe când în 1939 înălțimea lor medie crescuse la 1,744 m. De asemeni s'a observat că și starea generală a sănătății lor este îmbunătățită față de cea de acum o jumătate de veac. (RDV).

Tineretul turc nu mai are voie să fumeze

Școlărilor și studenților din Turcia le-a fost interzis de a mai fuma. Chiar și profesorii și pedagogii nu mai au voie să fumeze în prezența celor pe care îi instruesc. (RDV)

Natalitatea în Finlanda

Cifrele natalității au crescut considerabil în anul 1941 în Finlanda. Pentru întreg anul 1941 se calculează circa 90.000 de nașteri; în primele trei săptămâni de an, cifra nașterilor a fost de 29.042 copii, față de 54.830 în anul 1940 și 59.391 în 1939.

Cauciuc din viță de vie

Panica de cauciuc anglo-americană a dus chiar la plantarea viței de vie sălbatică în pădurile sud-africane pentru obținerea latexului. Este vorba de vița de vie Landolphin, care crește în pădurile din Natal și Africa portugheză și conține, după cum se pretinde, un latex de bună calitate.

Recunoașterea agenților patogeni ai scarlatinei

După procedeul profesorului R. Abderhalden o angină de scarlatină se poate distinge chiar în primul stadiu al îmbolnăvirii de o simplă anghină, constatând în urina unui bolnav de scarlatină un ferment care dizolvă albumina dela streptococii din pensulajul gâtului unui bolnav de scarlatină în timp ce nu dizolvă alți streptococi.

Maxime și cugetări

Nedreptatea este totdeauna o gravă greșeală.

Greșeala este omenească; stăruirea în greșeală este satanică.

Un om de onoare nu batjocorește pe nimeni, iar dacă o face odată din greșeală, caută să îndrepte ce a stricat și să curme suferința ce a pricinuit.

Onoarea nu îngăduie să te bucuri de lealitatea altora decât dacă poți să fi tu însuși leal.

A nedreptăți pe cineva, când poți, nu este un eroism, ci o lașitate.

Cine are urechi de auzit, să audă.

Se caută urgent pentru doi baccalaureați, Brașov, medicator, profesor sau student, pentru prepararea examen de admitere facultatea de construcție. Adresați ziar sub "Baccalaureanți Brașov".

Se primesc familie creștină, elevi de liceu, curs inferior în pensiuie. Adresa la ziar.

Spectator la propria sa căsătorie

După cum se știe, în Germania a fost dat un decret, prin care este permisă căsătoria între un ostaș care se află pe front și logodnica sa din patrie chiar când viitorii soți se află pentru moment la distanțe de mii de km.

Tot astfel a procedat și un plutonier care se găsea în inima Rusiei, undeva pe frontul de Est. El ceruse căsătoria cu aleasa inimii sale din Netphen și îndeplinesc toate formalitățile. Cu puține zile însă înaintea datei fixate pentru celebrarea cununiei, plutonierul a căpătat un concediu și astfel a ajuns în țară și și-a revăzut aleasa inimii sale încă înainte ca aceasta să-i fi devenit soție. Totuși la celebrarea căsătoriei, deși era prezent, formele au fost îndeplinite ca și când el ar fi fost încă pe front, astfel că el a fost doar spectator la propria sa căsătorie. (RDV)

Cel mai mare brutar: armata

Armata este în timpurile de față cel mai mare brutar al Germaniei, căci în mai bine de 100 de brutării proprii ea își fabrică pâinea necesară, la care se mai adaugă încă alte peste 100 de brutării particulare puse tot la dispoziția ei. Cantitatea pâinii produsă în brutăriile care aprovizionează armata este controlată cu îngrijire.

Consumul de tutun al Europei

Înainte de izbucnirea războiului consumul de tutun al Europei (afară de Anglia) a fost de 430.000 tone tutun brut. Din această cantitate 120.000 tone au fost importate din țările transoceanice, în timp ce producția europeană de tutun s'a cifrat la 300.000 tone. Și astăzi aceste cifre nu s'au schimbat prea mult.

Ziua Ostașului, Ziua Națiunii, Donați îmbrăcăminte pentru soldații de pe front.

Regia Publică Comercială a Intrepr. Municipiului Brașov

ANUNȚ

Se aduce la cunoștința tuturor abonaților Uzinei de Gaz, că în urma introducerii gazului metan și din cauze de ordin tehnic, pe ziua de 1 Octombrie 1942, se suspendă în mod definitiv, furnizarea gazului aerian.

D-nii abonați ai Uzinei de Gaz sunt rugați și pe această cale, ca să ia măsurile dictate de această situație.

Direcțiunea

CITII

Gazeta Transilvaniei

DE PESTE 100 ANI

IN SERVICIUL VINICULTUREI

NECTAR MOTI

PESTE TOT

Primăria comunei Feldioara
Județul Brașov

Nr. 1788—1942

Publicațiune

Se aduce la cunoștința generală că Primăria comunală Feldioara, jud. Brașov, ține în ziua de 19 Septembrie 1942, următoarele licitații publice:

La ora 9, vânzarea parchetului din 1941—42 „Sub Cetate”, compus din 193 buc. stejari de construcție și 117 buc. fag, în picioare.

La ora 10, vânzarea parchetului din 1941—42 „Dumbravă” compus din 280 buc. stejari de construcție.

Licitația se va ține în localul Primăriei comunei Feldioara, cu respectarea dispozițiilor legale, cu oferte închise și sigilate.

Licitanții vor depune garanție de 10% din prețul oferit, în numerar sau în efecte de Stat.

Condițiunile de licitație se pot vedea la Ocolul Silvic Brașov, sau la Primăria comunei Feldioara.

În caz de nereușită se va ține o a doua licitație în ziua de 3 Octombrie 1942, la aceleași ore, Feldioara, la 20 August 1942.

Primar, Notar,
Gh. Constantin H. Binder

Primăria comunei Cernatu
Județul Brașov

No. 1597/1942.

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 17 Septembrie 1942, orele 10 a. m. se va ține în localul primăriei din comuna Cernatu, Județul Brașov, licitație publică cu oferte închise și sigilate pt. vânzarea materialului lemnos din pădurea proprietatea comunei Cernatu „CRACUL MIC” Seria I-a parchetului anului 1941—42, cantitatea de 3.157 m. c. brad format din 1300 arbori în picioare.

Vânzarea se va face în bloc cu prețul de strigare de Lei 2.717.444 conform estimăției Ocolului Silvic și aprobării dată de Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Consiliul Tehnic al Pădurilor, Jurnal No. 2530—1942 aviz No. 276—942.

Licitația se va ține cu respectarea prevederilor art. 88—110 din L.C.P. Garanția de 5% în numerar sau efecte din prețul oferit.

În caz de nereușită se va ține o a doua licitație în același loc și la aceleași ore în ziua de 1 Oct. 1942.

Dosarul conținând toate piesele, împreună cu condițiunile, se poate vedea în fiecare zi la Primăria comunei Cernatu și Ocolul Silvic Săcele-Brașov.

Cernatu, la 21 August 1942.

Primar, Notar,
Dr. I. G. V. Gologan Aurel I. Dancu

Primăria comunei Crizbav

Nr. 1649 1942.

Publicație de licitație

Primăria comunei Crizbav, Județul Brașov, dă în licitație publică în

CRONICA Sportivă

Locomotiva—Explosivi 3:3

În deplasare la Făgăraș, Locomotiva a făcut match nul cu echipa locală. La acest match s'au remarcat: Mocănescu, Stroe și Mihăilescu dela Locomotiva. iar Beche (Ripensia) și Heșșan dela făgărășeni. Deci echipa d-lui Ing. Popa antrenată de Eftimie, merge din ce în ce mai bine.

Jucătorul Pop Gr. dela Malaxa din Tohan, care Dumineca trecută a jucat la U. A. B. a fost eliminat de pe teren din cauza brutalității.

Continuarea „Campionatului de Războiu” care va începe din nou Duminecă 30 Aug. a. c. prezintă următoarele matchuri:

Unirea Tricolor—Sp. Studențesc
F. C. Rapid—F. C. Craiova
Juventus—C. F. R. (T.-Severin)
Gloria C. F. R.—Venus
F. C. Ploști—Carmen
A. C. F. R.—Universitatea

Iar „Cupa Eroilor” va avea următoarea etapă:

Seria II-a

Unirea M. V.—Metalosport
C. F. R. (Sim)—Vitrometan
U. M. Cugir—Aninoasa
Lonea—Jiul
Arsenal (Sibiu)—Mureșul

DIN STRAINĂTATE

Etapa doua a campionatului Ostarh-ului a dat următoarele rezultate:

Viena—F. C. Viena	7:1
Austria—Rapid	10:1
Sportklub—Sturm	8:2
Wacker—R. G. Wien	1:0

La Zürich a avut loc un match internațional de atletism între Elveția și Italia. Rezultatul a fost 77—67 puncte pentru Italia.

Campionatul național de foot-ball în Turcia va începe la 6 Sept. a. c.

Gh. Bucur

ziua de 15 Septembrie 1942, la ora 10 a. m lucrările de repararea localului școlii primare din localitate cu val. lucrării, după deviz, de 2.630.000 Lei.

Garanția provizorie este de 5% din valoarea lucrării.

Licitația se va ținea în conformitate cu dispozițiunile art. 88—110 din L. C. P.

În cazul când licitația va rămâne fără rezultat se va ținea a doua licitație în ziua de 22 Septembrie 1942, tot la aceeași oră și loc.

Condițiunile de licitație, devizul și caietul de sarcini se pot vedea în fiecare zi în cancelaria notarială.

Crizbav, la 24 August 1942.

Primar, Notar,

Mateiu Dușia Silviu Targ. Meșianu

Citiți cel mai vechiu ziar

„Gazeta Transilvaniei”

„BANCA CENTRALĂ” PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. CLUJ-TURDA

Sucursala Brașov Cetate Piața Libertății Nr. 3

ACORDĂ

Imprumuturi cambiale, ipotecare, cont curent, pe lombard și pe gaj de mărfuri

PRIMEȘTE

Depuneri spre fructificare la vedera și la termen. REMITE bani și face incasso prin sucursalele surori din București, ștr. Ion Ghica Nr. 2 și din Alba Iulia, Hațeg, Sibiu și Turda

Vinde și cumpără efecte de stat. - Face tot felul de operațiuni bancare.

Informațiuni

Duminecă, 30 August, orele 9.30 dimineața se va depune o coroană la mormântul lui „Andrei Mureșianu” de către reprezentanții refugiaților din Ardealul de Nord.

La orele 11 se vor servi parastase în biserica Sf. Adormiri din Cetate și în cea gr. catolică pentru odihna sufletească a ardelenilor morți în ultimii doi ani.

La 11.30 ședință comemorativă în Sala festivă a Camerei de Industrie și Comerț.

Ofițeri invalizi germani și italieni la Brașov

Delegația ofițerilor invalizi germani și italieni, sosiți în țară ca invitați în pitoreasca noastră Sinaia, au făcut o vizită de câteva ceasuri în orașul nostru.

Au vizitat întreprinderile de avioane I. A. R., unde li s'au dat toate explicațiile de către inginerii specialiști.

Adjutantul Popescu, pilot de încercare a uzinelor a făcut apoi un sbor demonstrativ splendid cu un aparat de vânătoare, producție curat românească, stârnind admirația vizitatorilor.

După o gustare camaraderescă oaspeții s'au întors la Sinaia.

D-na Romulus Verzea mulțumește pe această cale tuturor celor care au luat parte la marea durere suferită prin pierderea soțului său.

Amendați pentru lapte falsificat

Serviciul zootehnic și sanitar veterinar al municipiului a amendat cu câte 2000 lei, pentru că au vândut lapte falsificat, pe următorii lăptari:

1. Glăjar Ioan, Șoș. Sânpetru 705, 2. Birnes Petru, Sânpetru, 3. Uhr Ioan Sânpetru, 4. Bălan Paraschiva, Stupini No. 245, 5. Sibian Maria, Stupini, și 6. Ana Cristolovean din Codlea.

Școli pentru surori infirmiere

Ministerul sănătății a creat o serie de școli pentru surori infirmiere de diferite specialități, între care o școală pentru infirmiere de copii la Centrul pentru ocrotirea copiilor din Timișoara, Piața Horațiu 3.

Odată cu înființarea școlilor, în care elevele primite sunt bursierele Ministerului Sănătății pe durata studiilor de doi ani, având întreaga întreținere, Ministerul s'a îngrijit și de plătirea lor ulterioară, asigurându-le o situație materială bună.

Astfel, absolventele vor avea un salariu începător de 6000 lei lunar cu garanție de 25% la fiecare 5 ani, iar dacă fac serviciu în instituții (spitale etc.), vor avea un salariu începător de 3800 lei lunar și întreținere gratuită.

Infirmierele cu școală vor avea deci o situație materială mai bună, decât funcționarii de birou.

Condițiunile de primire ale elevelor sunt: 4 clase secundare de orice grad, origine ariană, vârsta între 17 - 30 ani și starea civilă necăsătorite.

Inscriverile se mai primesc la Centrul pentru Ocrotirea copiilor Timișoara, termenul fiind prelungit.

Se caută pentru imediată angajare magazioner cu garanție — Ofertele se vor trimite Morii MARTIN FROMM și FIII S. A. R. Str. Avram Iancu 94.

Cronica Războiului

In Transnistria: Cruce și slova

Am avut fericita ocazie să vizitez câteva centre din ținutul desrobuit al Transnistriei. Ceea ce mi-a venit îndată în minte, de cum am pus piciorul pe acest pământ moldovenesc, era istorioara cu emigranții români din Principate, care venind la Brașov s'au minunat foarte auzind vorbă românească pe toate ulițele, când ei își închipuiau că în Brașov „numai câțiva îndărătnici redactori ai „Gazetei de Transilvania” grăiesc limba neamului”. Tot astfel și eu, îmi închipuiau că în „Republica Moldovinească”, cel puțin la orașe, va trebui să mă descurc cu bruma de limbă rusă pe care o prinseseră cândva, în prima tinerețe. Dar tocmai contrar așteptărilor mele, primele cuvinte pe care le-am auzit pe stradă erau rostite într-o plăcută limbă moldovenească, aproape identică cu cea vorbită în satul meu de munte și aceeași sporoavă mulcomă și dulce m'a însoțit pe tot timpul aflării mele acolo. Rareori a trebuit să folosesc franceza, sau câteva cuvinte rusești, pentru a obține ceea ce doream.

Impresia aceasta plăcută, din primul minut, m'a urmărit pe tot timpul călătoriei, simțindu-mă parcă aici mai acasă decât oriunde, atunci când știam că în jurul meu sunt frați care peste toate suferințele și încercările îndurate au rezistat în ființa lor românească, făcând dovada cu primul și cel mai de preț bun, cu limba strămoșească, păstrată intactă. Retraiam în pagini proaspăt scrise, istoria altei provincii românești, istoria transilvană, pe care veacuri de-a rândul s'au așezat sedimente străine, fără a putea acoperi floarea nemuritoare a graiului daco-roman.

Așa dară, pământ românesc. Mai românesc decât l-a putut vedea închipuirea noastră, pentru că el nu e numai o prelungire a vovodalei Moldavii, ci este și o reală prelungire a unui bloc etnic masiv, fragmentat doar de un curs de apă și de o soartă tiranică. Românesc, pentru că el nu arborează dintr'un sentiment de oportunitate tricolorul unei națiuni învingătoare, ci din mijlocul masei slave care ar fi vrut să-l copleșească își desvăluie ființa aidoma ca a noastră, prin graiul cu care ne primește.

Și această minune a fost posibilă, prin vitejia soldaților români și a vrednicilor lor aliați. Minunei acesteia trebuie să-i scoatem în lumină întreg înțelesul și vom face acest lucru difuzând pe pământul transnistrian ceea ce i-a lipsit până acum pentru a se putea integra

în comuniunea românească, slova noastră și crucea.

Cimitirele eroilor, înconjurată de pacea câmpiilor transnistriene, ne vor îndemna la aceasta. Faptele acelora care uitând orice legătură lumească și-au înfipt în inimă icoana Domnului, înaintând cu dispreț prin ploaia de gloanțe, prin grindina de schije, de grenade și obuze, pentru a distruge asuprirea și a rupe cătușe; faptei lor suntem la rândul-ne datori cu faptă și nu putem să ne apropiem de vrednicia arătată de dânșii decât transformând Transnistria de azi într'un colț cu adevărat românesc, așa cum l-au dorit eroii și după care au suspinat cei de aici, în zilele trudnice de vară, sau în zilele lungi de iarnă, când își desțănuiau unul altuia amarul, în graiul plăeșilor lui Ștefan Voevod.

În ținutul eliberat se ridică o generație tânără, care nu cunoaște binebucăntarea crucii și nici dulceața limbii atunci când este scrisă în slova strămoșească a neamului. Față de acest tineret mai ales, se îndreaptă obligațiile noastre, obligații grele și pline de răspundere, dar cu atât mai onorabile. Transnistriei eliberate, noi vrem să-i deschidem perspectivele limpezi ale unui viitor mai bun. Iar viitorul se clădește pe tineret. Deci, în munca începută pentru a înlesni vieța bătrânilor și a-i face să simtă binebucăntarea alipirii de țara mamă, să nu uităm nici grija pe care o datorim tineretului. Cât mai des să ne oprim privirea plină de bunătate asupra vlăstarelor fragede și din ceea ce vom rosti să poată înțelege că-l luăm părtaș la reînvierea grădinei moldovene de peste Nistru, la destelenirea ogorului românesc cutropit de neghină străină. Să trezim în el mândria trecutului nostru și conștiința că pe pământul unde calcă au stăpânit mai întâi hatmanii Moldovei care-i sânge din sângele României celei mari.

În opera aceasta de lămurire, ajutători noștri cei mai buni, vor fi crucea și slova românească. Răscolind sufletele întelenite de străinism și sădind în ele respectul pentru ceea ce simbolizează crucea răstignirii lui Hristos, ștergând din suflete amărâțele și întortochiatele cirilice și înlocuindu-le cu slova dreaptă și clară a latinității, vom fi făcut primul, dar și cel mai important serviciu frățesc acestei regiuni transnistriene. Vom fi implinit primul angajament față de morții noștri de dăunăzi și față de admirația neștearsă ce trebuie să o păstrăm actelor lor eroice.

Situația pe fronturi

Drapelul aliat fâlfăle pe Elbruz

Deși în ultimele două zile comunicatele germane sunt foarte laconice, semn că pe front au loc operațiuni de mare importanță, aceste comunicate indică totuși că „pe frontul Stalingrad înaintarea continuă cu succes”.

Aceeași situație este și pe frontul Caucazului, unde trupele românești au

ocupat portul Temrjuk, atacul continuând în aceeași regiune pentru ocuparea porturilor Anapa și Novorosisk. Aliații domină aproape întreg fluviul Kuban, cu excepția a 30 km. dela gura sa, unde începe linia frontului, care se sprijină pe golul Temrjuk la Nord și pe mica localitate Gastogai la Sud.

Amănuntul cel mai important asupra activității în sectorul de Sud al

de Mardare Mateescu

frontului rusec îl constituie pe deo parte atingerea de către vânătorii de munte germani a vârfului Elbruz, din munții Caucaz și trecerea în masă a Donului, realizată la Kletskaia de către unitățile blindate germane. Acestea au profitat de îndată de situație, atacând primele poziții de apărare din fața Stalingradului. Situația din momentul de față a Stalingradului poate fi comparată cu cea a Moscovei din Noemv. anul trecut. Capitala Rusiei se afla atunci înconjurată atât dinspre Nord, cât și dinspre Sud. Deosebirea de astăzi, la Stalingrad, o constituie faptul că încercuirea a fost realizată într'un moment când suntem departe de iarnă și bătaia se desfășoară nu în frig și noroiu, ci într'o căldură tropicală, alternând cu furtuni și ploa bogate. Clima, pare însă că nu are nicio înrăurire asupra luptătorilor germani.

Ofensiva dela Kaluga

Din celelalte sectoare ale frontului rus nu sunt semnalate fapte mai importante. Interesant de notat este însă amănuntul menționat pentru prima dată într'un comunicat german, a declanșării unei ofensive pe un front larg în sectorul dela Sud-Vest de Kaluga. Acest atac pare să fi fost destul de puternic, dacă judecăm după numărul tancurilor sovietice distruse, care se ridică la 161 unități.

Frontul egiptean

Telegramele de pe frontul egiptean arată numai activitatea normală de artilerie pe întreaga linie de bătaie. Într'o singură zi au fost doborâte 6 avioane inamice. Un vas englez a fost atins de bombardierele italiene și scufundat.

Bombardamente germane asupra Angliei

Avioane ușoare de luptă germane au atacat orașul Sandwoath pe coasta de Sud-Est a Angliei, bombardând o întreprindere industrială. Bombe de calibru greu au căzut asupra depozitelor și sălilor de montaj provocând explozii puternice. Alte clădiri din jurul fabricii au fost atinse de lovituri de bombe în plin.

În cursul aceleiași zile, avioanele germane au bombardat instalații de importanță militară pe coasta Angliei, precum și uzina electrică dela Bridgeton. Alte bombardamente au avut loc la Dartmouth. Bombele au atins diferite vapoare ancorate în estuarul Dart, la Nord-Vest de Dartmouth. Au fost scufundate și un număr de 18 ferite vase inamice în larg.

Moartea lui Ștefan de Horthy

O telegramă anunță încetarea de viață a lui Ștefan de Horthy, fiul loțiitor permanent al regentului maghiar. El a căzut cu un avion.

Moartea Ducelui de Kent

Din Amsterdam se reproduce telegramă a agenției britanice de informații, în care arată că Ducele de Kent a murit într'un accident de avion.

Amănunte sosite ulterior, arată că Ducele sbura spre Islanda, în serviciu comandat și în momentul când aparatul se afla deasupra teritoriului Scoției de Nord, din motive neclarificate, s'a prăbușit. Toți ocupanții au pierit.

După moartea șefului nobilim engleze, căzut pe câmpiile Franței, începutul actualei campanii, numai în vârstă de 26 ani, casa regală engleză înregistrează al doilea doliu în ultimă vreme.

Redactor responsabil
ION BOZDOG